

NOTAT

Januar 2015

J.nr. 2014 - 7918

CAL/AKL

Talepunkter til samråd 26. februar 2015 i BEU om muligheden for at forpligte kommuner, regioner og private til at anvende arbejds klausuler

[Det talte ord gælder]

Besvarelse:

Jeg vil gerne starte med at takke for spørgsmålene, som jeg vil besvare samlet. Brugen af arbejds klausuler er et vigtigt element i indsatsen mod social dumping.

Jeg er glad for, at det ikke kun er regeringen og dens parlamentariske grundlag, der interesserer sig for mulighederne for at fremme brugen af arbejds klausuler.

Jeg er også glad for at få mulighed for at redegøre for indholdet af det moderniserede cirkulære om arbejds klausuler, der trådte i kraft i sommeren 2014.

Det vil jeg indlede med, inden jeg kommer ind på mulighederne for at forpligte kommuner, regioner og private til at bruge arbejds klausuler.

Cirkulæret om arbejds klausuler i offentlige kontrakter trådte i kraft den 1. juli 2014 og erstatter de tidligere cirkulæreskrivelser fra 1990 og 1966.

Cirkulæret omhandler arbejds klausuler. Lad mig starte med at oplyse om, hvad en arbejds klausul er i henhold til cirkulæret.

En arbejds klausul er kort fortalt en klausul i en kontrakt om, at ansatte hos leverandører, som medvirker til at opfylde kontrakten, er sikret løn, arbejdstid og andre arbejdsvilkår.

Disse vilkår må ikke være mindre gunstige end dem, der gælder for arbejde af samme art i henhold til en kollektiv overenskomst indgået af de mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark for det pågældende faglige område, og som gælder på hele det danske område.

Formålet med det nye cirkulære var at udvide forpligtelsen til at anvende arbejdsklausuler på det statslige område.

Desuden var formålet at lette brugen af arbejdsklausuler i både stat, regioner og kommuner.

Udvidelsen af statens forpligtelse til at anvende arbejdsklausuler ses blandt andet ved, at der ikke længere er en økonomisk tærskel for, hvornår der skal gælde en arbejdsklausul.

Som det fremgår af cirkulærets § 2, stk. 1, skal samtlige statslige myndigheder nu anvende arbejdsklausuler uanset kontraktens størrelse.

En anden udvidelse af forpligtelsen til at anvende arbejdsklausuler er, at andre statslige myndigheder, herunder selskaber, som fuldt ud er ejet af statslige myndigheder og ikke er i konkurrence, skal anvende arbejdsklausuler på bygge- og anlægsområdet.

Den lettere anvendelse af arbejdsklausuler består blandt andet i, at arbejdsklausulerne skal bygge på løn- og arbejdsvilkårene i de landsdækkende overenskomster, som er indgået af de mest repræsentative arbejdsmarkedsparter i Danmark.

Det gør det enklere at fastlægge indholdet af arbejdsklausulen.

Desuden er der udarbejdet en vejledning, som forklarer nærmere, hvordan cirkulærets bestemmelser skal bruges. Det håber jeg også er en hjælp.

I cirkulæret henstilles det, at alle kommuner og regioner anvender arbejdsklausuler i bygge- og anlægskontrakter og i øvrige kontrakter, hvor det er hensigtsmæssigt.

De tidligere cirkulæreskrivelser indeholdt også en henstilling til kommuner og regioner. Det er ikke en forpligtelse efter ILO-Konvention nr. 94, som Danmark ratificerede i 1955 og som regulerer brug af arbejdsklausuler, at der skal bruges arbejdsklausuler i kommuner og regioner.

Det vil ikke være muligt at forpligte kommuner og regioner til at anvende arbejdsklausuler blot ved at ændre cirkulæret.

Grunden til det er, at et cirkulære kun er bindende internt på myndighedsområdet – og det er i dette forhold på det statslige område. En kommune eller en region behøver ikke rette sig efter et statsligt cirkulære.

Hvis kommuner og regioner direkte skal forpligtes til at bruge arbejdsklausuler, skal dette ske på anden måde. Det kan for eksempel ske ved lovgivning.

Det vil i princippet være muligt at lovgive om det. Det er dog ikke uproblematisk, og jeg mener ikke, at det er en god idé.

Grunden til, at jeg ikke går ind for lovgivning om forpligtede brug af arbejdsklausuler i kommuner og regioner, er først og fremmest, at vi så ville begive os ind på et område, som vi normalt lader arbejdsmarkedets parter om.

Vi ville i et eller andet omfang komme til at lovgive om lønvilkår.

Jeg vil desuden minde om, at lovgivning om forpligtende brug af arbejdsklausuler ikke er noget, som parterne sammen efterspørger. Også af den grund vil det være problematisk i forhold til den danske model, hvis vi begynder at lovgive.

Det vi kan gøre – og som vi har gjort er sammen med KL i forbindelse med økonomiaftalen for 2014 hvor vi blev enige om, at arbejdsklausuler skal søges udbredt til alle kommunale udbudskontrakter inden for bygge- og anlægsarbejde samt øvrige udbudskontrakter, hvor det er hensigtsmæssigt.

Den seneste undersøgelse af kommunernes brug af arbejdsklausuler, som er lavet af et konsulentfirma for 3F, viser at 9 ud af 10 kommuner bruger arbejdsklausuler, men en del af dem stiller dog kun krav om danske løn- og arbejdsvilkår på bygge- og anlægsområdet.

Det fremgår desuden af rapporten, at regionerne er længere fremme end kommunerne med anvendelse af arbejdsklausuler.

Jeg synes sådan set godt, at man kan kalde resultaterne i undersøgelsen for positive i den forstand, at det fremgår af undersøgelsen, at hver anden kommune på undersøgelsestidspunktet brugte arbejds klausuler på alle fem store kommunale områder (bygge og anlæg, rengøring, transport, det grønne og det tekniske område), hvor en tilsvarende undersøgelse for halvandet år siden viste, at det kun var hver fjerde kommune.

Jeg ved, at KL er i gang med en større undersøgelse af brugen af arbejds klausuler i kommunerne. Jeg har fået oplyst, at den vil være klar i marts.

De undersøgelser vi kender nu viser, at vi er kommet langt af frivillighedens vej, og jeg synes, at det er den vej vi skal fortsætte ad.

I forhold til den private sektor så taler man som regel ikke om arbejds klausuler.

Arbejds klausuler hører begrebsmæssigt ofte sammen med, at der udføres opgaver for det offentlige. Det er også det cirkulære og den bagvedliggende konvention drejer sig om.

I forhold til private bygherrer vil krav om arbejds klausuler være et krav om, at en privat kontrakt skal stille krav om løn- og arbejds vilkår hos deres leverandører. Krav af den slags overfor private vil kræve lovgivning.

Lovgivning om løn- og arbejds vilkår ville være en mulighed, hvis man ønsker dette. En mulighed var også at almen gøre de kollektive overenskomster. Men det er ikke den danske måde at gøre tingene på. I Danmark har vi overladt regulering af løn- og arbejds vilkår til arbejdsmarkedets parter.

Jeg vil gerne på egne og regeringens vegne sige, at lovgivningsvejen ikke er en vej, vi ønsker at gå. Vi støtter op om den danske model, hvor det er parterne selv, der regulerer løn- og arbejdsvilkår.

Vi mener, at det vil være en fejl at gå bort fra en ordning, der har fungeret fint i over 100 år og som stadig fungerer, og i stedet lade Folketinget regulere vilkårene på arbejdsmarkedet ved lov.

Så mit svar på det sidste spørgsmål er, at – jo – der vil godt kunne stilles lignende krav til private bygherrer som der stilles i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder for statslige midler. Men hvis vi gør det, går vi væk fra den danske model, og det tror jeg ikke, at vi vil være tjent med.